

УДК 336.71:330.341.1

DOI: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2026-17-19>**Коваленко В.М.**кандидат наук з державного управління,
Нововолинський навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Західноукраїнського національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9797-0100>

FINTECH ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПЛАТІЖНОЇ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

У статті досліджено трансформаційний вплив FinTech на платіжну систему в умовах цифрової економіки та проаналізовано його взаємозв'язок із параметрами фінансової безпеки держави. Обґрунтовано, що стрімкий розвиток фінансових технологій зумовлює зміну логіки функціонування фінансових установ, спричиняє появу нових форматів фінансових послуг, а також сприяє зміщенню фокусу із традиційного банківського обслуговування на гнучкі цифрові платформи. Розкрито ключові напрями цифровізації – від платежів і розрахунків до інвестування, краудфандингу, алгоритмічної торгівлі, P2P-кредитування та криптовалют. Запропоновано орієнтири для формування національної стратегії, яка передбачає інституційну підтримку інновацій, розвиток нормативної бази, підвищення прозорості цифрових операцій і захисту даних.

Ключові слова: FinTech, цифрова трансформація, платіжна система, фінансова безпека, фінансові технології, необанки, цифрові платформи, фінансова інклюзія, кіберризики, державне регулювання, банківська система, штучний інтелект у фінансах.

Kovalenko Volodymyr Novovolynsk Educative and Research Institute of Economics
and Management of West Ukrainian National University

FINTECH AND DIGITAL TRANSFORMATION OF THE PAYMENT SYSTEM IN THE CONTEXT OF STATE FINANCIAL SECURITY

The article explores the relevance of studying transformational processes in the financial sector caused by the rapid development of FinTech technologies in the digital economy. It notes that global trends in digitalisation, increased competition and growing demand for innovative payment instruments have a significant impact on the stability and security of the state's financial system. It is determined that the key challenge of our time is the need to ensure the financial security of the state in the context of dynamic changes associated with the emergence of new players on the market – FinTech and BigTech companies. The aim of the study is to identify the features of the digital transformation of the payment system in the context of FinTech innovations and to substantiate its impact on the financial security of the state, as well as to form guidelines for improving state policy in this area. The paper analyses the transformational impact of financial technologies on the logic of financial institutions, the structure of the payment system, and the formats for providing financial services. It outlines current strategies for the digital transformation of the banking sector, in particular the development of neobanks, the integration of FinTech solutions, and the application of artificial intelligence and big data analytics. The paper explores areas of digitalisation, from electronic payments and settlements to new forms of investment, crowdfunding, P2P lending, cryptocurrencies, and other innovative solutions. The conclusions emphasise that the digital transformation of the payment system not only opens up new opportunities for expanding financial inclusion and improving the efficiency of banking services, but also creates new risks, including cyber threats, loss of control over cash flows, personal data protection issues and cross-border regulation. The need to develop a comprehensive national strategy for the digital transformation of the financial sector is emphasised, taking into account the priorities of financial security, the development of the regulatory framework, the strengthening of state regulation and institutional support for innovation.

Keywords: FinTech, digital transformation, payment system, financial security, financial technologies, neobanks, digital platforms, financial inclusion, cyber risks, state regulation, banking system, artificial intelligence in finance.

Постановка проблеми. У сучасних умовах стрімкого розвитку цифрових технологій та глобалізації фінансових ринків забезпечення фінансової безпеки держави набуває нового змісту. Одним із ключових напрямків трансформації фінансового середовища є активне впровадження фінансових технологій (FinTech), що кардинально змінюють структуру, функціонування та регулятивні механізми платіжної системи. Швидке розширення спектра FinTech-послуг, поширення електронних платіжних інструментів, віртуальних активів і децентралізованих платформ створює як нові можливості для підвищення ефективності

фінансових транзакцій, так і численні виклики для державного фінансового контролю та регулювання.

У таких умовах зростає важливість розуміння трансформаційного впливу FinTech на платіжну інфраструктуру держави, її здатність забезпечити стабільність, прозорість і безперервність грошового обігу. Водночас зростає вразливість фінансової системи до кіберзагроз, втрати контролю над каналами обігу капіталу та виникнення нових форм фінансового шахрайства. Це актуалізує необхідність наукового аналізу взаємозв'язку між цифровою трансформацією платіжної системи та параметрами фінансової безпеки

держави, а також визначення підходів до формування ефективної політики її забезпечення в цифрову епоху.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку фінансових послуг та платіжної інфраструктури, зокрема, в умовах цифрової трансформації, активно досліджуються вітчизняними науковцями. Значний внесок у розробку теоретичних і прикладних аспектів у цій сфері було зроблено такими дослідниками, як Гнездовський О., Домашенко С., Морозов Д. [1]; Гриджук Д. [2]; Давиденко Н., Кушнір О., Давиденко М. [3]; Деркаченко А. [4]; Дюк Р. [5]; Рудевська В. [6], Федорова Т. [7] та ін. У їх роботах висвітлено класифікацію фінансових послуг, окреслено механізми функціонування фінансової системи, розглянуто основи державного регулювання в умовах фінансової глобалізації.

Разом з тим, стрімкий розвиток фінансових технологій (FinTech), поширення децентралізованих платіжних систем, цифрових валют, а також активне використання штучного інтелекту в банківській сфері вимагають переосмислення існуючих наукових підходів. Сучасні трансформації у платіжній системі супроводжуються не лише розширенням можливостей доступу до фінансових послуг, але й новими викликами для державного контролю та гарантування фінансової безпеки.

Таким чином, попри наявні наукові праці вчених, дослідження впливу FinTech на архітектуру платіжної системи, особливо в контексті фінансової стабільності та безпеки держави потребує подальшого комплексного аналізу. Особливої актуальності набуває розгляд стратегій гармонізації цифрової трансформації з інституційною спроможністю держави забезпечувати кібербезпеку, захист даних та контроль над грошовими потоками в умовах цифрової економіки.

Формування цілей статті (постановка завдання). Сформулювати теоретико-методологічні підходи до аналізу впливу FinTech на цифрову трансформацію платіжної системи та визначити напрями зміцнення фінансової безпеки держави в умовах цифровізації.

Вклад основного матеріалу дослідження. В умовах сучасної цифрової конкуренції ключову роль відіграє цифрова трансформація бізнес – моделей фінансових установ, що сприяє підвищенню доступності фінансових послуг і розширенню охоплення цільової аудиторії. Застосування багатofункціональних FinTech-рішень дає змогу автоматизувати основні бізнес-процеси, покращити клієнтський сервіс, оптимізувати процедури обслуговування та створити нові можливості для оперативного доступу до фінансових ресурсів. Глибока інтеграція цифрових інновацій у фінансову сферу зумовлює поступовий перехід від

паралельного функціонування банківських структур та фінтех-компаній до формування інтегрованих екосистем, що супроводжується частковим витісненням традиційних функцій класичних фінансових інституцій інноваційними технологічними рішеннями [10].

Для розуміння особливостей діяльності саме фінансових компаній доцільно розглянути основні типи стратегій їх функціонування. У цьому контексті виділяють три основні категорії суб'єктів ринку FinTech.

По-перше, традиційні фінансові установи, які вже тривалий час діють на ринку інвестиційних та фінансових послуг. До таких належать банки, платіжні системи страхові компанії, які поступово інтегрують фінансові технології у свої бізнес-моделі для збереження конкурентоспроможності та розширення спектра послуг [4].

По-друге, FinTech-стартапи – нові гравці фінансового ринку, що виходять із принципово новими форматами надання фінансових послуг. Ці компанії зазвичай демонструють високий рівень гнучкості, інноваційності та здатності швидко адаптуватися до змін у технологічному середовищі та споживчих потребах.

Третю категорію становлять великі технологічні корпорації, або так звані BigTech-компанії. Незважаючи на те, що їх активна участь у фінансовому секторі є відносно новим явищем, у низці країн вони вже обслуговують більшу кількість клієнтів, аніж деякі банки чи FinTech-стартапи. До цієї групи належать телекомунікаційні компанії (наприклад, Vodafone у Кенії), пошукові системи (Google, Baidu, Yandex), електронні торговельні платформи (Amazon у США та Європі, Alibaba / Ant Financial у Китаї), соціальні мережі та месенджери (Facebook у США, Tencent у Китаї), а також виробники цифрової техніки (Apple, Samsung, Google). Ці компанії дедалі активніше розширюють присутність у фінансовому секторі, використовуючи свої технологічні можливості та доступ до широкої споживчої бази для надання інноваційних фінансових послуг.

Фінансові технології (FinTech) охоплюють широкий спектр напрямів, які активно трансформують традиційні фінансові процеси під впливом цифровізації. У сучасних умовах можна виокремити кілька ключових областей застосування FinTech, які визначають основні вектори розвитку цього сектора (рис. 1).

Перш за все, йдеться про фінансові послуги та інвестиційну діяльність, де цифрові інструменти дозволяють підвищити ефективність управління активами, забезпечити доступ до біржових ринків та автоматизувати процеси фінансового планування. Також важливим напрямом є внутрішні операції та управління ризиками – тут FinTech-рішення допомагають удосконалити внутрішні процедури, мінімізувати

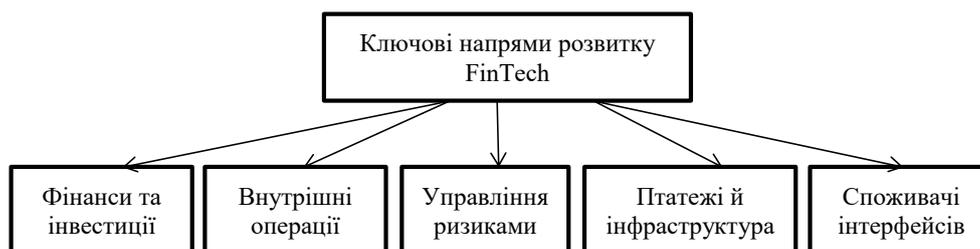

Рис. 1. Ключові області застосування FinTech

Джерело: сформовано автором за [3, 5]

фінансові та операційні ризики, забезпечити відповідність вимогам регуляторів.

Ще одним важливим елементом є платіжна інфраструктура, включаючи цифрові платіжні системи, мобільні сервіси та інші інструменти, що спрощують і пришвидшують обробку транзакцій. Паралельно з цим розвиваються технології, спрямовані на захист даних та безпечну монетизацію інформаційних ресурсів – адже цифрова безпека є критичним фактором довіри до FinTech-рішень [1].

Не менш важливою складовою є користувацькі інтерфейси, які формують новий стандарт взаємодії між клієнтами і фінансовими установами – зручність мобільних застосунків, персоналізовані послуги та інтерактивний досвід користування фінансовими сервісами значно впливають на конкурентоспроможність гравців ринку.

Окрему увагу також варто приділити альтернативним фінансовим моделям, які активно розвиваються завдяки цифровим платформам. До них можемо віднести [6, 7]:

Р2Р-кредитування, яке забезпечує можливість отримання позик напряду між учасниками платформи без посередництва банків;

краудфандинг як спосіб колективного фінансування проєктів через онлайн-платформи;

алгоритмічна торгівля, що базується на автоматизованих торгових стратегіях;

рободавайзинг і робоінвестування, які використовують алгоритми для управління інвестиційними портфелями;

криптовалюти – цифрові активи, що функціонують на основі блокчейн-технологій.

Вцілому FinTech розвивається як комплексна система, що не лише модернізує фінансові послуги, а й ставить перед державою нові виклики у сфері регулювання, контролю та забезпечення фінансової безпеки.

Взаємодія банківських установ із FinTech-сектором посідає ключове місце в процесі формування їхніх стратегічних пріоритетів. За результатами одного з досліджень, переважна більшість банків – 96 % опитаних респондентів – визнають важливість FinTech як одного з основних векторів розвитку фінансових структур [9]. Згідно з отриманими даними, найбільший інтерес банки виявляють до партнерства з фінтех-компаніями (45,5 %), а також до вкладення коштів у їх розвиток (43,6 %). Хоча обсяги інвестування у фінансові технології можуть коливатися, загальна тенденція свідчить про постійне оновлення банківських технологічних рішень, зокрема шляхом переходу до хмарних та платформних моделей [8].

Скориставшись перевагами FinTech-інструментів, багато банків орієнтуються на вдосконалення існуючих бізнес-процесів або розширення діяльності в сфері мікроплатежів та мікrokредитування. Разом із тим, придбання фінтех-компаній як стратегія розвитку є менш популярним напрямом – на це налаштовані лише 17,8 % банківських установ. Варто зазначити, що практично всі учасники опитування визнають необхідність адаптації своїх стратегічних підходів до нових умов, що зумовлені активним поширенням фінансових технологій, у той час як лише незначна частина (4 %) не планує впроваджувати зміни в цьому напрямі [8].

Наразі виокремлюють чотири основні стратегічні підходи до інтеграції фінансових технологій (FinTech) у банківську діяльність:

1. Створення нового цифрового банку. Цей варіант передбачає розбудову банківської установи «з нуля», бізнес-модель якої із самого початку орієнтована виключно на використання цифрових технологій. У такому форматі надання фінансових послуг здійснюється через онлайн-середовище без фізичної інфраструктури – клієнтська взаємодія реалізується виключно за допомогою мобільних застосунків, веб-платформ та інших цифрових каналів комунікації. Відсутність філіальної мережі дозволяє мінімізувати операційні витрати. Подібні установи в міжнародній практиці позначають як необанки, цифрові банки або директ-банки.

2. Розгортання цифрового банку діючим банком. У цьому випадку йдеться про створення цифрової банківської структури в межах вже функціонуючої фінансової установи. Такий підхід дозволяє уникнути необхідності адаптації існуючих систем до цифрових рішень, оскільки нова структура може бути гармонійно інтегрована у поточну автоматизовану банківську систему (АБС). Це забезпечує швидкість реалізації цифрової стратегії та конкурентну перевагу на ринку.

3. Партнерство або придбання FinTech-компаній. Ця стратегія передбачає кооперацію із FinTech-провайдерами шляхом інтеграції їхніх технологічних рішень у функціональну архітектуру банку. Такий підхід може включати повну або часткову інтеграцію FinTech-рішень у АБС банку, що дозволяє оперативно адаптуватися до змін у цифровому середовищі та розширити спектр фінансових послуг.

4. Гібридна стратегія трансформації. Цей варіант поєднує елементи попередніх двох підходів: банк створює власну цифрову платформу, яка у подальшому може бути доповнена придбанням готових FinTech-рішень або навіть цілком функціонуючих FinTech-компаній. Така ситуація забезпечує гнучкість розвитку, технологічну незалежність та можливість адаптації до ринкових змін.

Одним із найбільш ефективних підходів до інтеграції фінансових технологій у банківський сектор вважається стратегічне партнерство між банківськими установами та FinTech-компаніями. Така взаємодія охоплює чотири ключові напрями:

- удосконалення інтерфейсів взаємодії з клієнтами для забезпечення зручності та персоналізації послуг;
- поглиблення цифровізації внутрішніх бізнес-процесів з метою підвищення ефективності операцій;
- впровадження сучасних аналітичних інструментів, що базуються на технологіях обробки великих масивів даних;
- розширення спектра фінансових продуктів і сервісів для адаптації до змінних потреб клієнтської аудиторії.

У сучасних умовах зростаючої конкуренції з боку інноваційних технологічних компаній банки змушені переходити до глибокої трансформації традиційних моделей бізнесу. Такий перехід передбачає не лише оновлення стратегічних підходів, а й докорінну зміну принципів створення цінності, методів комунікації з клієнтами та способів отримання прибутку [2].

Здатність фінансових установ адаптуватися до викликів цифрової епохи значною мірою визначається їх спроможністю трансформуватися з використанням гібридних бізнес-моделей. Останні дозволяють ефективно поєднувати досягнення комерційної результативності з розширенням фінансової доступності для широких верств населення.

Інтеграція інноваційних технологій, активна кооперація з FinTech- та BigTech-компаніями, а також орієнтація на розробку гнучких, клієнтоцентричних фінансових рішень є основоположними умовами забезпечення стабільного функціонування, конкурентоспроможності та сталого розвитку фінансового сектору в умовах глобальної цифрової трансформації.

Висновки. У статті обґрунтовано, що FinTech є потужним драйвером трансформаційних процесів у платіжній системі, змінюючи як її інституційну структуру, так і функціональне наповнення. Цифровізація фінансового середовища сприяє під-

вищенню доступності фінансових послуг, оптимізації транзакцій та посиленню конкурентного тиску на традиційні фінансові установи. У той же час, зростає вразливість платіжної інфраструктури до кіберзагроз, послаблення контролю над обігом капіталу та появи нових форм фінансових ризиків.

Результати дослідження підтверджують необхідність адаптації державної політики фінансової безпеки до нових викликів цифрової економіки. Ключовими пріоритетами у цьому контексті мають стати: регуляторна модернізація, інституційна інтеграція FinTech у фінансову екосистему, підвищення цифрової грамотності користувачів, розвиток систем кіберзахисту та забезпечення прозорості цифрових фінансових операцій. Успішна імплементація зазначених підходів сприятиме формуванню стійкої, інноваційно орієнтованої платіжної системи як важливої складової фінансової безпеки держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гнездовський О., Домашенко С., Морозов Д. Вплив цифрового фінансового простору на економічний розвиток: аналіз потенціалу та перспективи для України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-117>
2. Гриджук Д. М. Управлінська структура сучасної бізнес-моделі банку. *Економіка та держава*. 2018. № 9. С. 44–48.
3. Давиденко Н.М., Кушнір О.О., Давиденко М.А. Розвиток сучасних платіжних систем в Україні. *Бізнес – навігатор*. 2025. № 3 (80). С. 196–200. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.80-34>
4. Деркаченко А. В. Аналіз бізнес-моделей банків України. *Облік і фінанси*. 2018. № 2. С. 76–83.
5. Дюк Р. Еволюція бізнес-моделей фінансового сектору: від традиційних банків до платформних екосистем. *Економіка і регіон*. 2025. № 2 (97). С. 155–160. URL: <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/3800/3172>
6. Рудевська В. І. Теоретико-змістовна характеристика бізнес-моделі банку: сутність, структура та принципи. *Бізнес-навігатор*. 2020. Вип. 3 (59). С. 140–147.
7. Федорова Т. О. Сучасні бізнес-моделі компаній-посередників на ринку B2B. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2018. № 4 (68). С. 193–202.
8. Банки програють фінтех – компаніям. Консервативні банки не встигають за своїми технологічними конкурентами. URL: <http://banknxt.com/56623/gen-y-trust-loyalty-anking>
9. FinTech and Financial Institutions: Global Survey on the Impact of COVID-19, Lockdowns and Recession Risk. July 2020. URL: <https://www.nortonrosefulbright.com/-/media/files/nrf/nrfweb/knowledge-pdfs/fintech-survey.pdf>
10. Davydenko N., Buriak A., Titenko Z. Financial support for the development of innovation activities. *Intellectual economics*. 2019. № 13 (2). pp. 144 – 151.

REFERENCES

1. Gnezdovsky O., Domashenko S., Morozov D. (2024). Vplyv tsyvrovoho finansovoho prostoru na ekonomichniy rozvytok: analiz potentsialu ta perspektyvy dlia Ukrainy [The impact of the digital financial space on economic development: analysis of potential and prospects for Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, Vol. 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-117> (in Ukrainian)
2. Grydzhuk D. M. (2018). Upravlinska struktura suchasnoi biznes-modeli banku [Management structure of the modern business model of a bank]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and the state*, Vol. 9, pp. 44–48. (in Ukrainian)
3. Davydenko N.M., Kushnir O.O., Davydenko M.A. (2025). Rozvytok suchasnykh platizhnykh system v Ukraini [Development of modern payment systems in Ukraine]. *Biznes – navihator – Business navigator*, Vol. №3 (80), pp. 196–200. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.80-34> (in Ukrainian)
4. Derkachenko A. V. (2018). Analiz biznes-modelei bankiv Ukrainy [Analysis of business models of Ukrainian banks]. *Oblik i finansy – Accounting and finance*, Vol. 2, pp. 76–83. (in Ukrainian)
5. Duke R. (2025). Evoliutsiia biznes modelei finansovoho sektoru: vid tradytsiinykh bankiv do platformnykh ekosystem [The evolution of financial sector business models: from traditional banks to platform ecosystems]. *Ekonomika i rehion – Economy and region*, Vol 2 (97), pp. 155–160. Available at: <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/3800/3172> (in Ukrainian)
6. Rudevskaya V. I. (2020). Teoretyko-zmistovna kharakterystyka biznes-modeli banku: sutnist, struktura ta pryntsypy [Theoretical and substantive characteristics of the bank's business model: essence, structure and principles]. *Biznes – navihator – Business navigator*, Vol. 3 (59), pp. 140–147. (in Ukrainian)
7. Fedorova T. O. (2018). Suchasni biznes-modeli kompanii-poserednykiv na rynku B2B [Modern business models of intermediary companies in the B2B market]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen – Bulletin of Social and Economic Research*, Vol. № 4 (68), pp. 193–202. (in Ukrainian)
8. Banky prohraiut fintekh-kompaniiam. Konservatyvni banky ne vstyhaiut za svoimy tekhnolohichnymy konkurentamy [Banks are losing out to fintech companies. Conservative banks are unable to keep up with their technological competitors]. Available at: <http://banknxt.com/56623/gen-y-trust-loyalty-anking> (in Ukrainian)

9. FinTech and Financial Institutions: Global Survey on the Impact of COVID-19, Lockdowns and Recession Risk. July 2020. Available at: <https://www.nortonrosefulbright.com/-/media/files/nrf/nrfweb/knowledge-pdfs/fintech-survey.pdf> (in Ukrainian)

10. Davydenko N., Buriak A., Titenko Z. (2019). Financial support for the development of innovation activities. *Intellectual economics*. №13 (2). pp. 144–151.

Дата надходження статті: 28.12.2025

Дата прийняття статті: 20.01.2026

Дата публікації статті: 27.02.2026